

GORENJEJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za Nemčijo 4 marke, za Ameriko 2 dolarja. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne orira. Uredništvo in upravnništvo je na pristavi g. K. Floriana v «Zvezdi». Izdajatelj in odg. urednik Mir. Ambrožič. Rokopisi naj se posljejo, če mogoče, že med tednom.

Izhaja vsako soboto

zvečer

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za pet-vrsto 10 vin, če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravnništvo naj se blagovoljivo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Zanimiva porotna obravnava.

Ped poroto v Celovcu se je vršila razprava proti monsignoru Kayserju in njegovemu kompanjonu Palese radi raznih sleparij, katerih sta obdolžena.

Monsignor Weiss, ki bi moral tudi sedeti na zatožni klopi, je pred časom pobegnil.

Iz obtožnice posnemamo tole:

Prelat Kayser je začel svoje delo z ustanovitvijo sirotišnice v Feldkirchnu. Pod pretvezo, da skrbi za katoliške sirote, je pobiral milodare, in to nabiranje je tako uspevalo, da je dobil na mesec po 10.000 K. S temi milodari za sirote si je prelat Kayser kupil več posestev, katera je obdeloval s sirotami, tako da ga delavske moči niso skoro nič veljale. Vzlic lepim dohodkom je l. 1906. pristopil lesotrži firmi Palese kot kompanjon. Vložil je 60.000 K, ki mu jih je dal prelat Weiss iz blagajne zadružne zveze, ter si izgovoril 5% obresti, mesečno plačo 400 K in polovico čistega dobička. Firma Palese in Kayser se je spuščala v velike kupčije, denar pa ji je dajal prelat Weiss iz sredstev zadružne zveze. Firma je kupila premogokop Sonnberg za 270.000 K. Denar je posodila Banca Friulana v Gorici. Ker bi se pa podjetje le tedaj obrestovalo, če se investira velik kapital, si je tvrdka od zgoraj omenjene banke izposodila še nadalje vsote. Tako je imela banka končno tirjati 1.100.000 kron. Za poslednjih 400.000 je jamčila zadružna zveza.

L. 1908. je tvrdka sezidala v Feldkirchnu velik hotel in pivovarno. Zgradba hotela je stala 317.711 K, pivovarna pa 497.699 K. Tvrdka je kupila v Tribuhu parno žago za 38.000 K.

V tem letu se je začela denarna kriza za tvrdko. Bogate darove za sirotišnico se večinoma

porabili za potrebsčine tvrdke. Otroci niso dobivali zadosti hrane, stanovanja so bila nezdrava in je morala sanitetna oblast opetovano nastopiti. Družba je morala napeti vse svoje moči, da je pokrivala tekoče izdatke. Še niso bile končane investicije za premogokop, in že je bilo porabljenih 1.500.000 K. Od nižjeavstrijske zadružne centrale je takrat dobila družba 200.000 K posojila. V tistem času je celovska zadružna zveza izposodila tvrdki Palese in Kayser ogromne svote.

L. 1909 je bila pivovarna dodelana in je dobila sveti naslov: «Antoniusbrauerei». Delala je pa le z izgubo. Neka celovska banka je posodila 100.000 K, jamčiti pa je moral krški škof. Tudi društvo sv. Jožefa in opat na Tanjši gori sta jamčila za nadaljne kredite. Dosedanje poslovanje tvrdke Palese in Kayser se more zaznati se za trgovsko dopustno. Kmalu se je pa to delovanje izpremenilo v čisto navadno goljufijo: Na zahtevo msgr. Gabriela Weissa so sklenili z banke Suppan dozdevno pogodbo. Ta banka je zadružni zvezi otvorila konto-korent za več nego 1.350.000 K. S to svoto je pa obremenila tudi tvrdko Palese in Kayser. Zadružni zvezi je izdala banka tri kontrolne knjižice po 500.000, 500.000 in 350.000 K. Te takozvane «vložne knjižice» si je pa dala zveza samo v to svrhu izdati, da je mogla goljufati. L. 1909 so ustanovili s pomočjo mekega Wysba angleško delniško družbo in sicer v ta namen, da kupijo rudokop Sonnberg. Akcijski kapital naj bi znašal 6 milijonov frankov in razventega naj bi izdali obligacij na hipotete za 7 milijonov frankov. Od teh milijonov naj bi dobila 5 mil. Kayser in Palese kot nagrado, 3.900.000 pa ostali posredovalci. Toda tudi to ni šlo. Toda Kayser je bil zelo premeten. Začel je izdajati deleže za obrtna

podjetja, ki naj vzdržujejo sirotišnico sv. Antona, in pa zadolžnice o posojilih, katere je obljubil obrestovati s 4%, in ki bili l. 1912 izrečani. Ker so klerikalni listi delali veliko reklamo, je dobil okoli 100.000 K.

Konec prih.

Deželni zbor kranjski.

II. seja dne 18. februarja 1911. Konec.

Poslanec dr. Triller je odgovarjal dr. Sušteršiču približno s sledečimi izjavami:

Visoka zbornica! Jaz meritornim izjavam tovariša dr. Tavčarja nimam veliko pristavljati in tudi moj odgovor na mamljivo vabo čestitega načelnika «SLS.» bodi kratek. Saj vemo, da je ta gospod radodarniji z besedami nego z dejanji. Naša stranka ni in ni bila nikdar nasprotnica poštene centralizacije zadružništva, in zaradi tega tudi odsekovih predlogov — kakor je naglašal že tovariš dr. Tavčar — v bistvu ne odklanja. Za vsak poskus, da se dvigne zadružništvo nad politično strankarstvo, smo rade volje na razpolago; toda to je mogoče doseči le na podlagi lojalnega in poštenega dogovora vseh prizadetih faktorjev, nikdar ne na podlagi enostranskega nasilstva. In če je čestiti tovariš dr. Sušteršič trdil, da on politično-strankarskega zadružništva sploh ne pozna, tedaj je kratkomo slepomislil. Danes je Zadružna zveza še prav tako strankarska organizacija, kakor naša Zveza slovenskih zadrug, in da bi mi danes silili naše zadružništvo takorekoč in contumaciam pod igro vaše strankarske organizacije — tega, moja gospoda, od nas ne morete zahtevati. V resnici nujna sta le I. in VII. točka odsekovega predloga. (Dr. Pegan: Kaj pa II.?) Makari tudi II., vse ostalo pa naj se odloži, da dozori na pod-

PODLISTEK.

Josip Premk:

Mira.

Skoro dve leti ga nisem videl in ko je obstal pred menoj tisti večer ves preplašen in bled, sem se skoro prestrasil njegovega tujega pogleda...

«Kaj se je zgodilo, Fran, saj si —»

«Sem, sem,» me je prekinil, prijel pod pazduho in me potegnil seboj.

Zavila sva v najbližjo kavarno in ko je izpil tretje čašico, so se mu oči zasmejale, obraz pa je ostal še vedno tako plašen in bled.

«Izpovej se, lažje ti bo...»

Pogledal me je nekako nezaupno, nato pa iztegnil desnico po mizi in pričel z zamolklim glasom:

«Takrat, ko se je ločila majna pot, sem bil otrok, dasi sem se imel za izkušenega in pametnega, pa kaj — kdo ti prizna svojo slabost in kdo ti pritrudi, če mu poveš, da je v svoji modrosti velik bedak? Tako je, življenje samo pa je najboljši sodnik in vsakemu je usojena ura kesanja... Pa pustiva to — povem ti od početka do konca, kakor se je zgodilo.

Od nekaj že, sem bil omahljivec, nikdar trdne odločne volje in kar sem pričel — je ostalo nekončano, kar sem sklenil — je ostalo pri sklepih, in naposled sem spoznal to grdo napako celo sam in sem sklenil nastopiti pot železne odločnosti.

Pa kako in čemu? ... Zaradi sebe bi se skoro ne izplačalo, moral bi nositi v duši nekaj višjega, nekaj tako mogočnega, da bi bila že misel na tisto veličast silna in polna hrepenenja do dela in še bogve česa... In tako sem se popolnoma ob pravem času zaljubil v žensko, ki je bila lepa, da me je omamila že misel na njene čudovite oči. In kako smešno se je to zgodilo. Natanko se spominjam, da je bil deževen dan, pusti in dolgočasen in ob takih dveh sem se navadno potikal tam po šentpeterskem predmestju. In tam sem jo videl prvič. Golgolava je prihitela po ulici in izginila v neki trgovini, a njen pogled mi je kanil v dušo, da sem obstal kakor vkovan v tlak. Takoj tisti trenotek sem čutil, da bi bil v rokah te ženske kakor igrača brez moči, pa kaj — ženske: saj je bila še napol otrok, samo v njenem pogledu ni bilo nič otročjega in tudi njena hoja je bila ponosna, a ne ošabna in izzivajoča. Vse je bilo naravno in kakor je bila vsa blažena in lepa, je živela v mojemu srcu do tistega večera, ko sem jo zagledal drugič. To je bilo štirinajst dni pozneje. Vsak večer sem sicer hodil okrog tiste trgovine, kjer je bila — kakor sem izvedel pozneje — njena starejša sestra blagejnitarka, a videl je nisem nikoli. Postajal sem ponoči pred razsvetljenimi okni — če se morda ne prikaže nenadoma kje izza zavese njen obraz, ker spoznal bi jo bil tudi v temi, a bilo je vse zaman. Tako sem se potročil tiste dni, da sem pil vsako noč do polnoči, kvar-

tal in se bratil s sijakarji in peki po različnih bencinah — vse, le da bi jo pozabil! Pa čim globje sem se pogrezal v blato, tem jasneje se gorele pred menoj njene oči in me vabila v novo, svetlejšo življenje... Toliko hrepenenja je bilo tiste dni v moji duši, da skoro nisem več spoznal izmed tisočerihih zvezd najjasnejše... izmed tisočerihih ciljev najvišjega, do katerega sem želel in se napolnil, v resnici pa sem bil še manjši, še neznanjši po volji in odločnosti nego poprej... Človek, ki išče v ljubezni svojega velikega vtajenja, je od početka kakor pijan slepec: tipa, išče prave poti... v svoji sladki zmedenosti zagazi navadno v čisto naporno stran, šele ko se pomiri prvi vihar, šele ko se razmaknejo megle in je bogato obzarjena široka svetla cesta, pride ura mirnega potovanja... Tako je bilo z menoj: brez vsake prave misli, brez vsakega pravega vzroka sem sanjal in klet, upal in propadal, pač kakor človek, ki zagleda svojo srečo, katera pa se mu še tisti hip umakne, in sanja potem o njeni lepoti in kolne njeno izgubo, ne vedoč, da je bil tisti trenotek samo slepilo bolnim očem, komaj senca tiste velike sreče, ki jo nosi vsakdo v svoji duši sam, kdor je namreč dovolj močen, da ugotovi vsakemu utripu svojega srca... Ali kaj, ko se vsega tega zaveš šele pozneje, v tistem času pa so tvoji pojmi nejasni in zmedeni in to tembolj, čim večja je lepota, ki si jo zagledal, čim višji je cilj, do katerega si se napolnil, ker dokazano je, da dosežeš vrhunec visoke

lagi obojestranskega dogovora. Stvar je v tem pogledu popolnoma jasna, in komur je v resnici na srcu slovensko združništvo kot tako in pa gospodarska dobrobit v njem združenega naroda, ta zamore glasovati glede III. do VI. točke la za odločilni predlog tovariša dr. Tavčarja. (Odobranje.) Če pa tega ne storite, cenjena gospoda od večine, potem boste dokazali zgolj to, da ima prav tisti, ki videva v odsekovih predlogih političen pegrom na naše narodno-napredno gospodarsko organizacijo, v čigar stroške je že vnaprej obsejema dežela kranjska, oziroma njeni davkoplačevalci.

Kar nas pa najbolj boli, to je žalostno dejstvo, da hočete žrtvovati v ta namen vseučiliški fond. Če je združništvo potrebno deželne podpore, in tega ne tajim, tedaj naj bi se denar iskal povsod drugod, samo tu ne.

In ko se oziram sedaj po vaših vrstah, sili mi v spomin značilna historična reminiscenca. Ko je prihajal pred približno petnajstimi leti v Ljubljano novi vladika, tedaj so ga z razvitimi zastavami, s planetečimi bakljami pozdravljala naša napredna slovenska društva, vladika pa se je zahvalil za ta preseren sprejem s tem, da je raz svoje palače zaklical zbrani množici: Živela slovenska univerza! Danes pa — in to je bridka ironija usode — se bo ob asistenci in z glasom istega vladike neizprosno kompromitiralo vseučiliško vprašanje. (Burno odobranje.) Vse lepe namene in potrebe naše duševne kulture torej naravnost oropate z brezobrestnim izposojevanjem vseučiliškega fonda. To izkušate zaman tajiti in ako trdite, da bo ohranjen vseučiliški fond svojemu visokošolskemu namenu, tedaj pravim jaz: Da — visokemu šolstvu strankarskega združništva in nepošteno gospodarske konkurence! (Klerikalci razburjeni ugovarjajo.)

Kar se pa končno tiče VII. točke odsekovega predloga, jo kar najiskrejeje pozdravljam. Prizadete so pri žalostnem polomu «Glavne posojilnice» nedolžne žrtve vašega in našega političnega mišljenja. (Poslanec Barbo: Tudi Nemci!), da tudi Nemci! Prav je torej, da se dežela postavi vsaj spričo taki nesreči na neko višjo etično stališče ter stopi na čelo pomazniški akciji. Toda tu velja načelo: exempla trahunt, in ako hočemo doseči zlasti od države, ki je v to v prvi vrsti poklicana, izdatne pomoči, potem moramo žrtvovati večjo svoto, da ne bo nikjer izgovora na prepozno številko deželne pomoči. (Dr. Pegan: To je le za leto 1911.) Nič ne de! Dames, ko s tako lahkim srcem razpolagate s stotisočaki, upam, da boste tem lažje odprli svoja srca nujni potrebi in zato predlagam, da se v VII. predlogu za nedolžne žrtve «Glavne posojilnice» odločeni znesek 50 000 kron zviša na 100.000 kron. (Dolgotrajno odobranje!)

Nato govori poslanec dr. Lampe, ki se na prav brezprimeren način zaletuje in napada slovenske napredne časnike ter jih imenuje cigane in eksistence, ki samo svojemu bližnjemu čast kra-

dejo. Pri tem je pa seveda pozabil pristaviti, da je ravno klerikalno časopisje ono, katerega najvišji cilji so, da kradeje čast svojemu bližnjemu in lažejo. Dr. Lampe se izreče tudi zoper to, da bi se deželnemu odboru v svrhu sanacije «Glavne posojilnice» dovolilo za leto 1911 kredit 100.000 K.

Govori se poslanec Jarc, ki prav neotesano napade svojega stanovskega tovariša prof. Reiserja ter mu očita, da je dobil od deželnega odbora predujem 600 K, za katerega bi moral sestaviti neko učno knjigo.

Nato sta začela vpiti poslanca dr. Pegan in dr. Šuštersič, ki je rabil neparlamentarične izraze ter napadal navzočega profesorja z besedami: to je tat, to je lump itd.

Dr. Triller očita dr. Šuštersiču, da je nesramno za voditelja «SLS.», če na tak način napada navzočega profesorja Reiserja, ki se ne more braniti pred temi napadi.

Tudi poslanec dr. Novak je energično protestiral ter prebacival posl. Jarcu, da ni pošteno, če napada svojega stanovskega tovariša.

Dr. Šuštersič je pa še bolj kričal in ponavljal svoje psovke. Šele po dolgem času se je razburjenje pomirilo.

Nato se je vršilo glasovanje o predlogih odseka za pospeševanje združništva. Prvi in sedmi predlog je bil soglasno sprejet, ostali pa z glasovi klerikalno-nemške večine. Izpreminjevalni predlog poslanca dr. Trillerja, naj se dovoli deželnemu odboru za leto 1911 namesto 50 000 K 100.000 K, je bil odklonjen.

V dohodninsko komisijo je bil izvoljen poslanec dr. Eger.

Gangl je nato utemeljeval svoj nujni predlog. Nujnost se temu predlogu proti glasovom narodno-naprednih poslancev odkloni.

Zapisnikar Demšar prebere interpelacijo dr. Šuštersiča zaradi lov. zakona. Iz dopisa, ki ga je podalo poljedelsko ministarstvo in katerega ob pozni uri prečita zapisnikar poslanec Demšar, je razvidno, da je poljedelsko ministarstvo zavrnilo ta zakon.

Poslanec dr. Šuštersič predlaga, naj se o tem otvori debata, kar se sprejme.

Govori poslanec dr. Šuštersič, ki predlaga, naj se vladno stališče, nasprotujoče življenskim interesom kmečkega stanu, vzame z ogorčenjem na znanje. Deželni odbor naj vztraja pri vseh bistvenih določbah svojega načrta.

Deželni predsednik bar. Schwarz poda nato izjavo, v kateri zagovarja stališče vlade, ki se mora ozirati na vse stanove. Protestira pa obenem tudi zoper razne preostre izraze, katere je rabil poslanec dr. Šuštersič napram zastopnikom vlade.

Predlog dr. Šuštersiča je bil sprejet.

Nato naznani deželni predsednik baron Schwarz cesarjev reskript, s katerim se deželni zbor zaključuje.

Ob 11. ponoči zaključuje na to deželni glavar pl. Šuklje deželni zbor.

gore mnogo prej z umerjenimi korakoma kot z vibravo naglico. Tako sem storil veliki greb, ker nisem tistikrat upošteval svoje omahljivosti in nedolžnosti, katere je bilo treba predvsem nadomestiti z odlično voljo — kajti jaz sem ostal kljub ljubezni, ki me je omamila, popolnoma ves, kakršen sem bil poprej in še mnogo slabši...

Tisti večer torej sem jo zagledal drugič. Sirokokrajni klobuk se je zazibal med množico, ki se je gnetla čez franciskanski most in dasi sem videl samo — kako se je zazibal njen klobuk, sem jo spoznal po hoji in sem hitel za njo. Pa ko sem se ji približal že na korak, sem zavil naglo na drugo stran in hotel izginiti v temno ulico. Kaj se je zgodilo tistikrat v meni, nisem vedel sam, čutil sem le, da mi vre kri nemirno po vseh žilah in da izpregovorim gotovo strašno neumnost, pa naj ji že rečem kakorkoli...

Takrat se je ozrla sem proti meni in njene oči so me pozdravile prijazno kakor prvič — tako udano in prijateljsko kot da je mislila ráme vseh štirinajstih dni, kot da je vedela za vsak moj korak v tem času, za vse hrepenenje in trpljenje... Zato nisem pomisljal, pristopil sem k njej kot k stari znanki in jo pozdravil.

Pogledala me je malce začudeno, nato se je ozrla naokrog, a ulica je bila prazna, samo Ljubljana je tekla tam na desni levo in mirno kot umazano olje.

«Kakšne misli imate o meni, da me ustavljate v temni ulici? Še nikoli nisem doživela kaj takega.»

Oprostil sem se nakratko in postal naenkrat pogumen, naravnost razposajen. Govoril sem ji o vsem mogočem in ko je obstala pred hišni vrati, sem videl, da je njen obraz poln neke tihe nevolje in tudi, ko sem ji ponudil roko, se je za hip obotavljala kot da premišluje, bi mi li podala svojo desnico ali ne. Pa naposled je vendar iztegnila svojo drobno roko in se mi nasmehnila hladno in mrzlo...

«Ako sem vas razžalil, gospodična Mira,» sem se hotel oprostiti še enkrat, a ona je že odhitela po stopnicah navzgor in se ni niti ozrla.

Nekaj časa sem stal pred vrati, poln jeze in razočaranja, nato sem zavil po skriti ulici vun na polje...

Naenkrat sem začutil v sebi silno praznoto, a vendar sem stiskal pesti in škrtal z zobmi, kajti — kakor hitro se je zgodilo in končalo vse, sem se vendar zavedal, da sem doživel nekaj, česar ne pozabim tako hitro. Zopet je ležala vsa bodočnost pred menoj, pusta in dolgočasna, tiste oči, ki so sijale na mojo pot in me yabile v boljše, svetlejšo življenje, so zatonile in ugasnile za vedno in jaz sem ostal zopet sam, brez vsakega upanja in hrepenenja...

Počasi sem šel po mračni stezi in sam nisem vedel kam...

Poučni listek.

O sestavi računskih zaključkov.

Dalje.

Gospodarsko ali konsumno društvo.

Ne bomo izgubljali več mnogo besedi. Pri tem vzgledu govore naj bolj številke. Zdi se nam, da smo v dosedanjih izgledih pojasnjevali toli natanko, da kdor si hoče utrgati nekaj časa, ima malo energije, vstrajnosti in dobre volje; malo premisleka in hladne krvi, ne bode mu težko sestaviti računskega zaključka, ako ima v redu denarno stanje ter tudi konecletna inventura odgovarja resnici.

Izračunajmo samo kosmati dobiček za ostala števila postavke in potreba pojasnil.

Aktivum.

K 13.315,98 (denarni promet l. 1910.)
 „ 58— (vrnjene terjatve za prejeto blago prejšnjih let, denarni promet l. 1910.)
 „ 2300— (vrednost blaga koncem leta 1910, bilanca tega leta.)
 „ 392— (terjatve za neplačano blago doma l. 1910, bilanca tega leta.)

K 16.065,98

Pasivum.

K 5677,70 (izdatki za blago, denarni promet l. 1910.)
 „ 450— (terjatve na blagu, vzeto kot dano posojilo, denarni promet l. 1910.)
 „ 1449,63 (vrednost blaga l. 1909, bilanca tega leta.)
 „ 143— (terjatve pri članih za blago l. 1909, bilanca tega leta.)

K 7720,33.

Aktiva: K 16.065,98

Pasiva: „ 7.720,33

K 8.345,65 = kosmati dobiček, kateri znesek se postavi v račun dobička.

V računu bilance se nahaja znesek za prej plačano najemnino prostorov l. 1911 po K 500. Ta znesek je že omenjen v denarnem prometu med izdatki. Smatra se kot imetje zadruge l. 1910, zato se postavi v bilančni račun. Treba pa bode ta znesek zopet izkazati pri prihodnji sestavi rač. zaključka za l. 1911. v računu zgube in dobička pod zgubo, ker bode za ono leto kot plačana najemnina resnična zguba.

Računski zaključek

Gospodarskega društva v
 za
 I. upravno leto 1909.

Pristopilo je v l. 1909 43 članov z 43 deleži v znesku K 1967,—
 Vrnilo se je na deleže „ 15,—

Koncem leta je torej 43 članov z 43 deleži v znesku K 1952,—

Denarni promet.

Prejemki K 23.065,79

Izdatki „ 22.941,54

Torej denarni promet K 46.007,33

Čisti dobiček leta 1909 znaša K 538,59.

Zadruga je članica, katera izvršuje revizije.

Nad zapadom je plavala rdečkasta meglica s kovinsko svetlim robom, sonce je zdrknilo že globoko za azur in prve zvezde so pogledale na zemljo. Pomladanski večer je bil in meni je postalo težko, ko sem se spomnil svoje velike nemoti in neznanosti...

Ali bi ne bilo mogoče kljubovati tej svoji sladkosti?

Sedel sem v travi in se zagledal na nebo — v meni pa so vstajali mogočni sklepi, odločna volja hoditi jasno zadržano pot, utopiti in pogaziti v delu vse... vse... še Miro, ki bo tako nekoč spoznala, kako lepe so bile moje misli... A takrat bo morda prepozno in to maščevanje bo tako sladko — sedaj pa slove vsemu dosedanjemu življenju in vsej omahljivosti in neodločnosti. Ako mi ni hotela podati ona svoje roke v oporo, bom vztrajal tudi brez nje in edina tovaršica im tolažba mi bo zavest, da sem premagal samega sebe.

Vesel in močan sem vstal in se napotil proti mestu, ki je šumelo v večernem vrvoju. Tako nekako svečano mi je bilo pri srcu, kot da sem napravil bogve kakšno junaštvo in moje misli so bile že vse osredotočene v prvem izpitu, ki ga moram napraviti čimpreje — saj je potekalo že četrto leto, kar sem napravil maturo.

Še tisto noč me je pozdravila jutranja zarja pri knjigah.

Naprednjaki! Podpirajmo in širimo svoje časopisje tako, kakor to delajo klerikalci. Napreduje le tista stranka, ki ima dober in zelo razširjen tisk. Zatorej berite in naročajte „Gorenjca“!

Poučni listek.

O sestavi računskih zaključkov.

Dalje.

Sedaj pride bilančna nasprotna postavka, dolgovni zadruga. Delež člani so se pomnožili glasom denarnega prometa za 5 K, torej znašajo K 1058.

Rezervni zaklad. L. 1909 znašal je K 2054.48
Čisti dobiček tega leta je bil 1674.89

Tako bi moral znašati, ako bi se votal ali določil ves čisti dobiček tega leta v res. zaklad K 3729.37

Ker pa je najbrže v pravilih določba, da o porabi čistega dobička sklepa občni zbor, je v našem slučaju dovolil le ta najbrže knjigovodju ali računarju nagrado za njegovo delo po K 2.40, katere so se izplačale iz čistega dobička l. 1909 v tekočem letu 1910, kakor kaže denarni promet tega leta. Vsled tega je rezervni zaklad za toliko manjši, ter znaša samo K 3489.37, kar kaže tudi bilanca. Razlika (diferenca) med imetjem in dolgovi kaže znesek K 232.93, kar vpišemo pod znesek dolgov, s tem izenačimo obojestransko števila in kažejo K 4735.57.

V nadaljnji račun pod izgubo spada iz denarnega prometa tekočega leta voznina po K 875.88; upravni stroški K 2639.99; davke po 20 in odbitek inventarja smo že prenesli, ko smo imeli opraviti z njim v bilanci.

Pod dobiček narejen v upravnem letu spada: vpisnina po K 1; obresti deleža (90) in obresti naloženega denarja (44.73), skupaj K 42.63.

Končna postavka pride še kosmati dobiček, izračunan po že spredaj danem navodilu takole: Prejemki za blago l. 1910 (denarni promet) K 24.145.51 kot aktivna točka. Ker koncem leta ni bilo nikake blagovne zaloge in tudi glasom bilance l. 1909 za blago (mleko) nismo nič dolgovali, pride v poštev samo to število.

Temu v nasprotju kot pasivna točka pa moramo upoštevati: izdatke za mleko leta 1910 po K 20.020.69 in vrednost blaga (masla, sira) koncem leta 153.75

skupaj K 20.174.44

Iz bilance l. 1910 nimamo ničesar prevzeti, ker zopet ni nikakih dolgov za blago, zato odštejemo pasivni znesek od aktivnega K 24.142.51 20.174.44

diferenca po K 3968.07 je znesek K 3968.07 kosmatega dobička, katerega postavimo v račun dobička. Po odštetju postavk „izguba“ od postavk „dobiček“ preostane ravno isti znesek, kakor v računu bilance, ter je čisti dobiček narejen v upravnem letu, kateri se vpiše pod izgubo, da izenači obojestransko končna števila. Tako imamo zaključek končan.

Izpolnimo še poslovno poročilo na prvi strani, k kateremu besedilo v izgledu pa nimamo ničesar pridejati.

Računski zaključek

Mlekarske zadruga v
registrirane zadruga z omejeno zavezo

za

četrtu upravno leto 1909.

Poročilo.

Začetkom leta 1909 je bilo članov 162 z 212 deleži po K 1048
Pristopilo je leta 1909 članov 1 5

Koncem leta 1909 je bilo članov 163 z 213 deleži po K 1053
Izstopil ni nihče.

Denarni promet.

Prejemki K 33555.34
Izdatki 32646.67
Torej promet K 66202.01

Rezervni zaklad.

Stanje začetkom leta 1909 K 1797.21
priraslo v letu 1909 in sicer:
a) vpisnina K 1.—
b) prispevek iz dobička leta 1908 256.27 257.27

Stanje koncem leta K 2054.48
Čisti dobiček znaša v letu 1909 K 1684.89

V l. 1909 prevzelo se je od članov 313.571 litrov mleka za K 31367.10, iz katerega se je naredilo 12.205.25 kg surovega masla. Članom se je prodalo 18.130 litrov posnetega mleka za K 433.32.
Zadruga je članica
., katera izvršuje pri njej revizije.

Predmet	Dobitek		Izdatki	
	K	V	K	V
1 Gotovina 31. dec. 1909	908.67			908.67
2 Izdatki za mleko			264.68	80
3 Privozni izdatki za mleko			787.38	
4 Zaboji, pergament i. t. d.	164.12			164.12
5 Potrebščine v mlekarni	316.53			316.53
6 Poprava mlekarnarje	1028.16			1028.16
7 Kurjava	483.46			483.46
8 Naložen denar	17.25			17.25
9 Izposojila vrnjena	972.89			972.89
10 Obresti posojil plačane	500			500
11 Inventar	17.25			17.25
12 Upravni stroški	83.31			83.31
13 a) poštnina K 182.37				
b) osobe 1237.—				
c) nagrada 240.—				
d) potnina 15.—				
e) prisp. zvezi 50.—				
f) vpisn. 10.—				
14 Davki, neposr. pristojb.			1734.37	
Deleži pri zvezi			90	40
			33555.34	33555.34

Predmet	Dobitek		Izdatki	
	K	V	K	V
1 Gotovina 31. XII. 1909	908.67			908.67
2 Vrednost blaga	153.75			153.75
3 Naložen denar	972.89			972.89
4 Inventar: stroji	1132.12			1132.12
orodje	1524.94			1524.94
90				90
Deleži pri Zvezi	4782.37			4782.37
Deleži članov	1053			1053
Rezervni zaklad	2054.48			2054.48
Čisti dobiček	1674.89			1674.89

Predmet	Dobitek		Izdatki	
	K	V	K	V
1 Privozni izdatki za mleko	787.38			787.38
2 Zaboji, pergament	164.12			164.12
3 Potrebščine v mlekarni	316.53			316.53
4 Poprava mlekarnarje	1028.16			1028.16
5 Kurjava	483.46			483.46
6 Obresti izposojil	17.25			17.25
7 Upravni stroški	1734.37			1734.37
8 10% odpis inventarja	480.75			480.75
9 Davki 40.—				40.—
10 Čisti dobiček	1674.89			1674.89
			6687.31	6687.31

V, dne 31. decembra 1909.

Računski zaključek

Mlekarske zadruga v
za

peto upravno leto 1910.

Poročilo.

Začetkom leta 1910 je bilo članov 163 z 213 deleži po K 1053
Med letom je pristopil član 1 5

Koncem l. je članov 164 z 214 deleži po K 1058
Odstopil ni nihče.

Denarni promet

Prejemki K 25.952.97
Izdatki 24.955.19
torej promet K 50.907.26

Rezervni zaklad.

Stanje začetkom leta 1910 K 2024.48
Prispevek iz čistega dobička l. 1909 1444.89
Stanje koncem leta 1910 K 3499.37
Čisti dobiček leta 1910 znaša K 188.20

V upravnem letu prevzelo se je od članov 233.563 litrov mleka, iz katerega se je izdelalo 8.935.75 kilogramov čajnega masla.

Zadruga je članica
., katera izvršuje pri njej zakonite revizije.

Predmet	Dobitek		Izdatki	
	K	V	K	V
1 Gotovina 31. dec. 1910	952.15			952.15
2 Izdatki za mleko			20020.69	
3 Voznina	897.88			897.88
4 Naložen denar	1178.43			1178.43
5 Obresti naložen. denarja	44.73			44.73
6 Nagrada	240			240
7 Upravni stroški	2630.99			2630.99
8 Davki, neposr. pristojb.	20			20
			25952.07	25952.07

Predmet	Dobitek		Izdatki	
	K	V	K	V
1 Gotovina 1. januarja 1910	908.67			908.67
2 Vpisnina	1			1
3 Deleži	5			5
4 Prejemki za blago:				
a) za sveže				
mleko K 173.64				
b) za posneto				
mleko 404.78				
c) za surovo				
maslo 23063.51				
d) za sme-				
tano 59.96				
24142.51				24142.51
5 Obresti naloženega de-				
narja				
Naložen denar dvignjen	839.26			839.26
6 Obresti delež prejšnje	44.73			44.73
zveze	10			10
7 Obresti deleža	90			90
8				
			25952.07	25952.07

Predmet	Dobitek		Izdatki	
	K	V	K	V
1 Gotovina 31. XII. 1910	952.15			952.15
2 Naložen denar K 1267.33	1312.06			1312.06
3 Kapit. obresti 44.73				44.73
4 Inventar:				
stroji K 1018.91				
orodje 1372.45				1372.45
Deleži	80			80
			4735.57	4735.57

Predmet	Dobitek		Izdatki	
	K	V	K	V
1 Voznina	875.88			875.88
2 Upravni stroški	2639.99			2639.99
3 10% odpis inventarja	205.70			205.70
4 Davki	20			20
5 Čisti dobiček	232.90			232.90
			4014.70	4014.70

V, dne 31. decembra 1910.

Godovi prihodajega točna:

19 Jožef, Zenin M. D., Bodislav, Zlata, Bogdan; 20 Feliks in tov., Evgenij, Vlada, Proslav; 21 Benedikt, Serapijon, Tuga, Blagoslav; 22 Benvenut, Bazil, Milojka, Borivoj; 23 Viktorijan, Miklavž, Dražislav; 24 Gabrijel, Jaroslav; 25 Oznanenje M. D., Vida.

Gospodarski del.

Oснаžite sadno drevje!

Sedaj imajo naši kmetovalci dosti časa za osnaženje sadnega drevja. Dosti je takih, ki to delo res store, ali še več pa je takih, katerim je sadno drevje deveta briga, kateri skrbijo zanj le takrat, ko dozori, namreč da ga obereje ali pa otrsejo. Le pogledjmo naše kmečke sadovnjake ali vrte, kakor jih pri nas imenujemo, in videli bomo, da nas čaka tam se mnogo hvaležnega dela. Vzemimo si n. pr. za vzgled druge dežele, kjer se sadjerejci vse drugače brigajo za sadje, kot pri nas. Pogledjmo le na sosednjo Stajersko, Češko, Tirolsko in drugam. Koliko tisočev dobijo tam za sadje, katerega pošiljajo v druge, daljne kraje. Sicer tudi ne moremo trditi, da se pri nas ne dobi nič za sadje, saj se ga tudi nekoliko proda drugam, ali glavno je pri tem to, da bi se mnogo več lahko dobilo zanj, če bi se ga umno oskrbovalo.

Da se pa pridela veliko lepega in zdravega sadja, ni zadosti, da se vsadi sadno drevje pravilno in vzame le vrste, katerim se zemlja in podnebje prilagata, ampak mora se tudi sadno drevje pravilno nadalje oskrbovati. Sadno drevje pravilno oskrbovati pa se pravi, v mladosti obrezovati ga, mu gojiti in ga snaziti, ter po potrebi tudi pomladiti. In koliko se je o vsem tem že pisalo v raznih gospodarskih knjigah in listih, a navzlic temu zapoznamo prav pogostoma, kako zanemarjeno je ponekod sadno drevje, zato opozarjamo sedaj na to delo, ker ima o tem času kmetovalec najmanj dela.

Kaj pa se pravi sadno drevje snaziti? Sadno drevje snaziti se pravi, odstraniti z istega vse eno, kar mu je v škodo, to so prgoste, suhe in polemljene veje, one mladike, ki rastejo iz debla, korenin in po debelejših vejah (vodene mladike), lesna goba, stara lubad, mah, lišaji, razna mrčesja gnezda in zalega.

Da se pa zamore vse to delo opraviti, potrebuje se orodje in sicer drevesne skarje, skarje, ki se nataknejo na drog, drevesno žagico, strguljo in lestvo in potem pa hajd, na delo, kakor hitro prične mrz ponehavati.

Vse prgoste veje, katere bi bile odveč na drevesu, odstrani ali odreži jih; ravnotako stori z vejami, katere se križajo in med seboj drgnejo. Da bi drevo manj obrodilo, ko je obrezano, se ni bati, kajti čimveč lesa ima sadno drevo, temprej prične hirati in čeprav jako mnogo cvete, obrodi le malo in drobnega sadja, to pa raditega, ker porabijo vso hrano preobite veje in mladike. Tudi vse suhe, bolehave in nalomljene veje je odrezati. V suhih vejah se rodi le mrčes, posebno lubadarji, bolehave in nalomljene veje pa so drevesu le v kvar, ker se v njih izgublja sok po nepotrebem.

Če je veja debela, odžagaj jo z drevesno žagico, nato pa rano obreži in pogladi z ostrim nožem. Kadar imaš odrezati veje, pazi dobro na takozvani vejni obroček, kateri se nahaja tam, kjer prehaja deblo v vejo. Zatorej ne reži preveč v živo, a tudi rogovile ali storov ne smet pustiti, kajti oboje je napačno. V prvem slučaju se rana ne more izlahka zaceliti, v drugem pa tudi lahko prične stor in obenem tudi deblo gniti. Poreži pa tudi vse vodene mladike.

Ko si vse storil, čaka te še drugo delo pri drevesu. Po debelu in debelejših vejah je še stara lubad, mah, lišaji, gobe, po vrhovih pa ptičji lim, različen mrčes in gosončja zalega. Vzemi torej kako stare rjuhe ter jih razgrni pod drevesom, nato ostrgaj z drevesno strguljo vso staro lubad, mah in lišaje. Vse to drevesu močno škoduje. Stara lubad je posebno dobro pribežališče škodljivemu mrčesu, pa tudi zrak ne more blizu in tudi voda ne more tako lahko izhlapevati. Paziti pa je, da se lubadi preveč ne rani.

Tupatam se vidi po starih in zanemarjenih drevesih neke temnozeleni, metlam podobne grmičke. To je rastlinska zajedalka, katera se živi od drevesnega soka, ptičji lim imenovana. Seme te zajedalke prav radi žre ptiči ter ga tudi lahko zanesejo z bolnih na zdrava drevesa. Če raste ta zajedalka na drevesu, je moramo na vsak način odstraniti. Če je na tanjših vejah, se iste kar odreže, ako pa raste na debelejših vejah, naj se izreže tako globoko, kolikor segajo njegove korenine. Pa tudi gobe se najdejo na sadnem drevju, posebno na ko-

ščicatem. Tudi te se mora izrezati do živoga in nastale rane skrbno zamazati s cepilno smolo.

Posebno pozornost pa mora sadjar obrniti na vrhe. Mesca julija namreč je posedal po drevju nek bel in črno marogast metulj, takozvani glogov belin, kateri polaga svoje jajčeca v listje. Samica tega metulja zleže kakih 300 jajčec. Avgusta meseca se iz jajčec izležejo gosonice, katere objedajo listje in se pred zimo po kakih 6—10 zaprede v list z neko pajčevinasto mrežo. Aprila meseca izležejo iz mreže in nadaljujejo z objedanjem. Da se obvaruješ pred tem škodljivcem, vzemi skarje, ki so natakneje na drog ter odreži z istimi vse take zapreke in poberi jih ter setgi. Ponekod tudi palijo take zapreke, kar pa ni priporočati.

Torej na delo, sadjerejci, sedaj je čas zato!

Deželni tečaj za zidarske mojstre. Deželni odbor kranjski priredi 20., 21. in 22. marca t. l. v deželnem dvorcu, soba št. 122, tečaj za zidarske mojstre, ki se hočejo izvežbati v novodobni gradnji hlevov. Spored: Upliv hlevom na zdravstvo živine. Splošna uredba modernega hleva v primeri z dosedanjimi napravami. Načrti in proračuni. Podrobnosti modernih hlevskih naprav. Udeležencem povrne deželni odbor železniške potne stroške 3. razreda in za hrano in stanovanje po 6 K na dan. Prošnje z dokazili, da je dotičnik na Kranjsko pristojen zidarski mojster, je predložiti deželnemu odboru v Ljubljani do 20. marca t. l.

Tedenski sejem v Kranju dne 13. febr. 1911.
Cena od kilograma žive teže: 96—98 vinarjev za pitane vole domače, 90—94 vinarjev za domače srednje pitane vole, 82—86 vinarjev za nepitane domače vole, 00—00 vinarjev za bosansko goved, 1 K do 1 K 16 vin. za teleta in 0 K do 0 K 00 vin. za prešiče za rejo, 1 K do 1 K 18 vin. prašiče za mesarja. — Pšenica K 11.50 proso, K 7.50, rž K 8.50, oves K 9.—, ajda K 8.50, repno seme K —, detelno seme 60 K do 65 K, fižol, ribničan K —, mandalon K —, koks K —, krompir K 3.75 za 50 kg.

Loterijska srečka dne 4. marca t. l.

Trst 18 84 33 8 47

Stanovanje

se odda takoj v hiši števil. 164
:: in sicer v pritličju. ::

Pojasnila daje Ignac Fock v Kranju.

Jako zanimiv, zabaven in poučen list s slikami je

„Ilustrovani tednik“

ki izhaja vsak petek in stane četrtletno le 1 krono 80 vin.

Zahtevajte ga povsod! Naročite ga in inserirajte v njem!

Naslov: „Ilustrovani tednik“, Ljubljana.

47 12—1

MASTIN

dosedaj edino krmilno, maščobno, varnostno sredstvo, ki se izdeluje po predpisu **doktorja pl. Trnkóczyja**, se da vsak mesec 1—2 krat polno pest med krmo.

Kdor hoče imeti zdravo in krepko živino, naj zahteva pri svojem trgovcu prav odločno ::

„MASTIN“.

Tržiška narodna društva: Sloo. bralno društvo, Podružnica sv. Cirila in Metoda, Podružnica Slovenskega planinskega društva in Telovadno društvo Sokol naznanjajo žalostno vest, da je njih odbornik, ozir. član in podpornik, gospod

Ivan Cizl

c. kr. sodni oficijal v Tržiču

preminul dne 16. sušca t. l.

Zalujoeča društva ohranijo blagemu in zavednemu pokojniku trajen spomin.

63

Bruselj in Buenos Aires 1910: 3 velike nagrade.

R. WOLF

Magdeburg - Buckau.

Podružnica na Dunaju

Dunaj, III, Am Heumarkt števil. 21.

Patentni

249 26—11

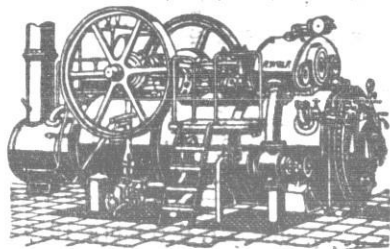
vročeparni lokomobili

z brezventilnim preciznim upravljanjem

Originalno strojedelstvo Wolf . . . 10 — 800 k. s.

Obratni stroji z najvišjo popolnostjo in dobičkom za industrijo in poljedelstvo.

Dosedaj izdelanih nad 720.000 k. s.

Ljubljana

Prešernova ulica št. 9

Gričar & Mejač

Ljubljana

Prešernova ulica št. 9

uljudno naznanjata, da je zaloga za pomladansko sezono tako v oblekah za gospode in dečke kakor v konfekciji za dame popolna in se priporočata za prav obilen poset, zagotavljajoč točno in solidno postrežbo.

Gospodarski del.

Tedenki sejem v Kranju dne 13. febr. 1911.
Cena od kilograma žive teže: 96—98 vinarjev za pitane vole domače, 90—94 vinarjev za domače srednje pitane vole, 82—86 vinarjev za nepitane domače vole, 00—00 vinarjev za bosansko goved, 1 K do 1 K 16 vin. za teleta in 0 K do 0 K 00 vin. za prešiče za rejo, 1 K do 1 K 18 vin. prašiče za mesarja. — Pšenica K 11 50 proso, K 7 50, rž K 8 50, oves K 9 —, ajda K 8 50, repno seme K —, detelno seme 60 K do 65 K, fižol, ribničar K —, mandalon K —, koks K —, krompir K 3 75 za 50 kg.

Potni spomini.

Dalje.

Prijeten utis naredi na tujca od Kolina pa tja do Prage, oziroma po vsem delu dežele, kolikor jo obsega ravnina, ker se vse ceste bodisi državne ali deželne obsegajo s sadnim drevjem bodisi z jablani, hruškami ali češpljami. Zato je tudi več tovarna po Češkem, kjer se predeljuje sadje v kompot, sadne sokove ali druge izdelke. Veliko sadja pa se perebi za napravo mošta in so po mestih gostilne, kjer se toči izključno sadna pijača.

In spleh je kmetijska vrt silno razvita na vseh poljih. Samo v kolinskem okraju se nahaja mnogo tvornic kot žgalnic za spirit, susilnice za cikorije (radič), tvornica za umetna gnojila in menda 8 tvornic za sladkor.

Stori se pa tudi mnogo za reklamo. V vsaki vasi so stene hiš popisane s priporočili te ali druge tovarne, kjer je navedeno, kakšno blago izdeluje in prodaja. Samoobsebi umevno, da stavi vsaka najnižje cene, kolikor jih ni združenih v kartelih.

Obsebitav cest z sadnim drevjem ukazuje poseben deželni zakonik. Zato so nastavljeni posebni oskrbovalci sadnega drevja, katerim je izročena skrb in vzgoja, v jeseni tudi pažnja na drevje in sadeže, da se ne izvrše tatvine.

Kadar sadje dobro obrodi, imajo cestni odbori od sadja lepe dohodka.

Bila bi pa krajina videti nekako pušta, če bi ne bile obsejane ceste, kajti v ravnini ni videti daleč naokrog gozdov, pač pa samo polje.

Klub razviti obrti pa češki posestniki ne plačujejo delavcev ravno drago, ker je skoro večina kajtarjev ali domkarjev, kateri obdelujejo polje večjim posestnikom proti plačilu. Imajo pa tudi posestniki še manjše hišice, katere dajo v najem gostačem, da imajo zagotovljene delavca. Ti doba nekaj plačila v gotovini, nekaj v deputatu, kakor žita, krompirja i. t. d.

Se podobne razmere kakor med kranjskimi posestniki (gruntarji) in gostači (bajtarji). Delavci na polju delajo največ ob svojem, t. j. odškodnino ali plačilo dobe v gotovini in za hrano sami skrba. Za izkopavanje pesa (sladkorne repe) prejemajo možki po 1 30 K, ženska okrog 80 vin.

Svoje organizacije imajo češki kmetje dobro upeljano, najsi že bode politična ali gospodarska. Razdeljena je v okrajna gospodarska društva, kar se tiče posameznih strok, se tudi na te razteza n. pr. reparska društva, katera stoje nasproti organizaciji tvorničarjev in jesenteno ta društva dolčujejo. Ljudje so toliko disciplinirani, da se drže same navodil organizacij. Kot nepolitična organizacija se v vsaki vasi bralno društvo in mladinska društva, kjer se skrbi za naraščajočo mladež.

Zato pa imajo v Pragi kmetje ali kakor se zovejo agrarci svoje lastne tiskarne, kjer se tiskajo njih listi brez upliva meščanskega kapitala.

Svoje postopanje v gospodarstvu, politiki uravnati jim je moč edinole, da je pri vseh podjetjih angaziran kmečki kapital, ter niso navezani v nobenem osiru na druge. Le tako mogoča jim je popolna neodvisnost.

Dalje prih.

Umetnost in književnost.

Kake sestavljati računsko zaključke kmečkih združenj? je naslov poljudni knjžici, katere je spisal Josip Jenko, posestnik v Vod. cab, in katera izide tekom prihodnjih dni. Knjžico toplo priporočamo. Dobiva se pri pisatelju in založništvu ter v knjigotržnicah.

Godovi prihodnjega tedna:

26. Emanuel, Srdan; 27. Rupert, Dom., Stanimir, Srdana, Lidija; 28. Janes Kapistr., Presegoj; 29. Ciril, Jona, Branivoj, Draža; 30. Angela F., Amadej, Pribislav; 31. Modest, Gvidon, Balbina, Mojmir, Hotena; 1. aprila Hugen, Teodora, Motimir.

V Kranju, dne 24. marca 1911.

Dopolnilna deželna zbornica velitev na Dolenskem namesto odstopivšega dežel. poslanca Mandlja je izpadla takole: Oddanih je bilo 6413 veljavnih glasov. Kandidat S. L. S. zuffemperski zupan Vehovec je dobil 4873 glasov, Mandelj 1186, socij. demokrat Kristan 140, 264 glasov je bilo razcepiljenih. Izvoljen je seveda prvi.

Rabite,

če imate nahod, če ste trpivi, zaslišeni in težko dihate, Fellerjev fluid z znamko «Elsafluid». Prepričali smo se sami pri bolečinah v prsih, v vratu i. t. d., o njegovem zdravilnem in kašelj tolaščem vplivu. Tucat za poskušajo 5 kron, dva tuceta 8 kron 60 vinarjev franko. Izdeluje ga le lekarnar E. V. Feller v Stubici, Elsin trg st. 264 (Hrvaško).

Križa v parlamentu Zidnje dni se je izcimila na Dunaju nevarna politična križa, ker opozicija stoji odločno na stališču, da naj cesar sam določi — ali razpust državnega zbora ali pa odpust sedanjega kabineta. «Slovaška Enota» nikakor neče dovoliti proračuna. Sodi se, da bo državni zbor razpuščen prve dni meseca aprila, sedanja vlada pa odstopi. Začasnim ministrskim predsednikom bo imenovan baron Gautsch. — Nekateri sodijo, da se državni zbor odgodi.

Važen socialopolitičen zakon. V poslanski zbornici je podal dr. Rybař iniciativen predlog, ki je naperjen proti izkoriščanju najemnikov od strani lastnikov hiš. Država naj poseže nadzorevalno in represivno vmes ter razveljavi najemniške pogodbe, ki kažejo na sebi znake oduševstva.

Davek na žganje. Kakor znano, namerava finančni minister povisati davek na žganje. Ta davek prinaša dandanes državi 65 milijonov kron na leto. Kako je že žganje obremenjeno, je razvidno iz sledečega vzgleda: denaturiran spirit, to je neuzitem, ki se da uporabljati samo za tehniške namene, stane danes na Dunaju v trgovini na drobno liter 54 vin. Uzitem spirit pa stane liter K 2 10, seveda je vstetega že 20 vin. mestnega danka. V finančnem načrtu se je nameravalo zvišati davek za 50 K, to je od 90 K na 140 K za hektoliter. Finančni minister bo pa predlagal zopetno zvišanje za 10 K, torej od 90 na 100 K. Državi bi nesel potemtakem davek na žganje 18 mil. več.

Oboroževanje. V angleški zbornici je govoril Grey o razmerju Anglije do tujih držav. O oboroževanju držav je rekel: Breme oboroževanja je bolj nevarno, kakor vojna. Današnje oboroževanje pomeni izkrvavljenje narodov in držav v mirnih časih. V dogovoru bi mogle države marsikaj doseči in obraniti državljane od neznosnih stroškov. Zato se je koncem govora Grey zavzel za mirovno sodišče, kakor ga je mislil prezident ameriških Združenih držav Taft, ko se je letos o tem govorilo. Grey je za mirovno sodišče in je rekel, da bi angleška vlada z veseljem pozdravila načrt, ki bi bil dalekosežnega pomena. Zbornica je sprejela to izjavo z navdušenjem na znanje in se sodi, da se mirovno sodišče morda kmalu uresniči.

17 50—9

Dama

ki hoče pospeševati kožno nego, ki hoče izgubiti pege, ter doseči nežno mehko kožo in bel teint, se umiva le z

Steckampfer Milijne mlečne mlie

(mamba Steckampfer)

tvrdke Bergmann & Co., Tešin ob Lebu. Komad po 80 v se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in trgovinah s parfumom i. t. d.

DOPISI.

Iz Železnikov. Zidnji občinski računi so pokazali zopet velik primanjkljaj in zlasti pri šoli. Predsednik krajnega šolskega sveta je sedaj Martin Klopčič in če sme to povedati, potem se ne moremo čuditi, ako je primanjkljaj Š. ket zupan si je izposodil na Češnjici v hranilnici nad 2000 kron denarja in sedaj hoče, ker je večina klerikalnega odbora že zadovoljena, da se teh 2000 kron prepiše na občino. Posejilo jemati za občino v hranilnici ni bil nikdar pooblaščen Klopčič in zato je vzel na svojo osebo posejilo, sedaj pa hoče vse breme zvaliti na občino. Tako se zdaj gospodari, odkar imamo celo župnika v odberu, kateri razlaga učencem v šoli, da je «Gorenjec» hudiceva koža. Res lep duhovnik in vzorni nauki dušnega pastirja. Otroci se lahko od župnikovih razlaganj velike naučijo — sovraštva, toda nič dobrega.

Iz selške doline. Predpustni čas je končan in naše ljudstvo je delalo pokoro v Železnikih, kjer se je vršila pobožnost z odpustki. Več gospodov duhovnikov je prišlo iz sosednjih župnij izpovedovat. Greh, kar je bilo v prejšnjih časih, sedaj ni več, ampak glavno vprašanje izpovednikov je bilo: ako bereš «progressne» časopise, samo zato se je šlo največ. Drugo je za vse postranska stvar, ker za vse drugo se gospodje izpovedniki razpolagali z odvezo, samo, kdor ni obljubil, da ne bode čital več naprednih časopisev, tistemu se odveza ni dala. Orobite g. župniku Severju iz Zilgaloga se je šlo za napredno časopise in ako misli on, da bode s pomočjo izpovednice preginal iz doline vse napredne časopise, se presnete moti. Zato je tudi zvedel, da napredno časopise ni zoper vero in ne zoper cerkve, ampak samo zoper tiste duhovščine, katera se vtika v posvetne stvari. Ako se od drugih ljudi sme pisati v časopise, če kdo na katerikoli način gradi zoper postavu, zakaj bi se tega ne smelo zoper duhovnika, kateri se manj sme grešiti, kakor kak preprost, neuk človek. Klerikalci se radi «Glavne» takoj napravili priloge v Demoljubu, toda od «Drezda» v Pragi se molčali kakor grob. Za vse enaka pravica, ker pred bogom samo menda vai enaki. Tudi gospod kapucin so se z nekaterimi radi kratko-

česili v izpovednici in marsikateri je rekel, da je bil vprašan stvari, katere ga je sram povedati. Ne, to je žalostno slišati take sodbe od izpovednic. Kaj izpovednika briga, kaktue časopise kdo bere, ker izpovednica menda vendar ne sme biti za agitacijo, kakor se to zdaj godi in če pojde tako naprej, potem je vsak nespameten, če se gre k izpovedi. Po najnovejšem je sedaj greh čitati napredne časopise in zato naprednjakem spleh ne bode pomagalo več hoditi k izpovedi, ker bode tudi v bodoče gotovo vsi čitali kakor doslej in druge pa tako ni več stoto v greh. Čemu bi sedaj naprednjaki hodili še k izpovedi, ko jim nič več ne keristi nobena verska stvar. Samo naprednjaki smo trdno prepričani, da tudi vsi tisti, ki hlapčujemo naši duhovščini, ne pojdejo gorki v nebena, ker so preveč v smartnih grehih zapopadani. V Železnikih je bil minul teden kaznovan nek klerikalce na pet dni zaperja radi tatvine in tisti mož je že dalj časa kvadel ter hodil večkrat k izpovedi in to se vidi, kaj je izpoved za klerikalca; hodi v cerkev, moli, potem pa krađe in tele, kadar ga dohiti roka pravice, takrat se oplasi orožnikov. Boga se pa ne boji! Taki so in take delajo hinavci. Boji se orožnika, a boga ne, taka je pobožnost svetohlimcev, ki so pristasi klerikalne stranke.

Novice iz Poljanske doline.

Gasilno društvo v Gorenji vasi je imelo preteklo nedeljo svoj redni letni občni zbor. Razveseljivo je slišati, kako dobro se je društvo razvilo tekem svojega desetletnega obstanka. Zlasti v preteklem letu je bilo društvo zelo delavno. Napravilo si je dvookolno brizgalno in stozalno lesto, letos pa namerava narediti v Gorenji vasi hidant pri novem vodovodu. Kljub temu, da je društvo neobhodno potrebno, se vendar pri nas nekateri ljudje tako kratkovidni, da nočejo kazati proti društvu tiste naklonjenosti, kakor bi bilo treba. Ker lansko leto društvo zavolje raznih zaprek ni moglo slaviti svoje desetletnice, se ba priredila letos poleti večja slavnost. Odbor je letos sledeč: Vaclav A. Paleček, načelnik, Ivan Pintar, podnačelnik, Fran Ks. Jelovčan, tajnik, Jakob J. Jezeršek, blagajnik — Matej Inglić, Pavle Oblak in Fr. Oredkar, odborniki; Jožef Ferlan in Anže Fortuna, namestnika.

Umrla je 17. t. m. na Hotavljah soproga trgovca g. Janke Brejca. Pogreba v nedeljo popoldne se je udeležilo gasilno društvo in velike ljudi, da izkažejo povsod priljubljeni gospoj zadnjo čast. Blagi pokojni ci večer spomni, hudo prizadetemu gospodu Brejcu pa naše iskreno sožalje!

Pasji kentumac imamo v celi Poljanski dolini. Na Sovodnja je ugriznila mačka, sumljiva zavolje stekline, štiri osebe. — Prepeljali so jih na Dunaj v Pasteurjev savod.

Novičar.

Občinski odbor mesta Kranja ima danes zvečer ob šestih svojo sejo. Poročilo sledi prihodnjič.

Ljudska štetov v kranjskem okrajnem glavarstvu. Pri zadnji ljudski štetvi so nasteli v škofjeloškem sodnem okraju 23.100 prebivalcev, v kranjskem sodnem okraju 22.342 in v trziškem sodnem okraju 7342, skupaj 52.784. Pred desetimi leti jih je bilo 289 več. Značilno je, da grede nazaj vasi, ker se kmetje selijo v Ameriko. Treba bo tedaj za kmete še kaj storiti, da ostanejo na domači grudi, kajti lepe zemlje je tu dovolj, delavcev pa premalo.

K gledališki predstavi «Mati» v Čitalnici. Vdova gospa Strelčeva ima razna hčerke Tinka še dva sine, slikarja Milana in sedmošolec Ivana, o ba njen penos in veselje. A to njeno veselje ni brez bridkosti. Milan, ki se je nedavno vrnil iz tujine, se je navzel tam čudnih nazorov, odtujil se je svoji redni hiši in grudi, skratka, tujina je slabo vplivala nanj. Zaman se vse prizadevanja častitljivega župnika-idealista, ki mu izkušo pokazati zopet prave pot. Samo stara ljubav de Strelčeva najdenke, lepa, a zmerom otožna Silva, ki se dozdeva vsem nezaka zagonetka, ga je privedla domov. Ali Silva sedaj hladno zavrne ljubazen brezdomovince, Slovaka, ki nima nikake opore več, nikakih idealov. Prizna mu, da ljubi moža svojega rodu cigana. Ko pride Šandor, glavar ciganov, po svojo ljubico, usmrti ga Milan v svoji divji ljubosumnosti. Tuga in žalost prideta v goste k Strelčevim. Milana so odvedli v ječo, Silva je zapustila hišo svojih dobrotnikov, nihče ne ve, kam je šla. Samo Tinka je v teh hudih časih petri vдови angel tolažbe in upanja. V tem času zasnuje Tinka nadgordar Kristnik, moč dvomljivega značja. Dekle ga ljubi, dokler ne spozna njegove podle duše, a ko se razkrinka, kot človek, ki nima prav nič srca za svoj bedni narod, odslavi ga kot ponevno slovenako deklo. Nepričakovano se vruča sedmošolec Ivan iz tujine. Izključili so ga, ker udeležil se je nekih domoljubnih demonstracij, a zgubil je tudi veselje do učenja, kajti senca bratevega zločina je padla tudi nanj. Samo posleviti se še hoče od majke, predno gre v tujino za vselej. Obupana mati in Tinka zadržujeta, pa zaman — on gre.

Bliza se čas, ko se mora vrniti iz ječe nesrečni Milan. Mati in Tinka ga željno pričakujeta. Vročiči se njiju želja; še več, tudi Silva se vrne. Pa to nista več prejšnja človeka: revna, na smrt bolna sta oba. Imatr samo še eno željo; po materi, po domovini! Tujina pahnila je celo rodno v gorje in nesrečo.

Gorenjska sokolska župa priredi v nedeljo, dne 26. t. m. l. notranji telovadni nastop. Začetek ob 5. uri popoldne. Pred telovadbo predavanje, po telovadbi prosta zabava in koncert sl. orkestra «Sluge». Vstopnina k telovadbi: Sodeži po 1 krono, stojišča po 50 vin. Vstopnina h koncertu za one, ki se niso udeležili nastopa, 50 vin. Predplačila se v prid župe hvaležno sprejemajo.

«Narodni dom» v Kranju. Združeno načelstvo in nadzorstvo te važne zadrge je sklenilo v seji dne 21. t. m., da priredi na korist stavbenemu skladu dne 2. julija t. l. v «Zvezdi» v Kranju javno ljudsko veselico v največjem slogu. Slavna narodna društva v Kranju in po Gorenjskem sploh naj se blagovolijo v svojih načrtih glede svojih prireditev v letošnjem poletju ozirati na to veselico.

Star veteran, vođa zastave 17. pešpolka — umrl. Dne 17. marca je umrl v Kranju eden najstarejših Radetzyjevih bojevnikov, upokojeni cestni mojster Martin Kuslan v 90. letu starosti. Ranji je bil rojen 10. novembra 1821. leta v Zgorajji Planini pri Postojni. Bil je sin kmetskih staršev in kot tak potrjen 18. februarja 1841. l. k. danji 24. stotnji 17. pešpolka «princ Hohenzoln». Leta 1843 je postal poddesetnik, l. 1845 desetnik, l. 1846 č. tovodja in l. 1849 nar. č. to. Kot vojak je služil 9 l. t., 4 mesece in 6 dni. Udeležil se je v letu 1848 bitki na Laškem in l. 1849 na Ogrskem. Pri Komornu je bil njegov polk popolnoma razkropjen in od sovražnika priganjan, bila je tudi zastava polka v največji nevarnosti. Martin Kuslan je bil junak, ki je rešil zastavo. Snel jo je z droge, ovil jo okrog telesa pod obleko in čepel v mečvirju v nekem prepadu dva dni, medtem ko so sovražne čete preko nje zasledovale umikajoče se njegove tovarše. Šele tretji dan se mu je posrečilo priti do avstrijskih čet z rešeno zastavo. Za ta hraber čin je bil odlikovan z veliko zlato hrabrostno kolajno, kar je bilo za takratnega desetnika sploh izvanredno odlikovanje. Iz njegovega službenega izkaza (Konduitenliste) je razvidno, da je bil umrl kot vojak blaga duša, zelo priljubljen in pri tovariših spoštovan, v boju proti sovražniku pa hraber in neustrašen. Celo njegovo vzorno službovanje pa dokazuje tudi končni predleg vojaške oblasti, da naj se ga sčasom imenuje za častnika. Vred vojskih naporov pa se mu je zdravje tako poslabšalo, da je bil prisiljen zapustiti vojaško službo in je vstopil leta 1850. v državno stavbeno službo, v kateri je bil leta 1901. upokojen kot cestni mojster. Umrl je bil pravi poštenjak, v službi vesten, v družbi vesel in zadovoljen in posebno v ožjem krogu svojih prijateljev je povedal marsikaj veselega, pa še več žalostnega iz dobe svojega službovanja. Sicer pa je bil ranji dober lovec, in zanimiva se bila njegova pripovedovanja o lovih na polje v njegovem rojstnem kraju, naravnost vznemirljiva so bila pripovedovanja o njegovem prvem službovanju na kraških cestah, kjer je v takratnem času bile le malo varno, posebno po noči potovati po cestah deloma radi čvetero-, deloma dvočeznih bitih. Še nekaj ne sme ostati pozabljeno, da je namreč ranji bil tudi zelo vnet lovec na šoje s takozvanim «čvinkom». Videti bi ga le morali, s kakšno vnemo je mož, star 80 let, gradil in znašel veje za potrebno uto. Priznati se mora, da je bil tudi v tej stroki pravi strokovnjak. Ne samo vojaška oblast je označila ranjega kot blagega, miroljubnega, hrabrega in čistnega moža, tudi njegovo nadaljnje in celo življenje je bilo spojeno z istimi čednostmi in brezdvomno mu bode zemlja lahka. — Blag spomin vrlemu možu! — Dne 19. t. m. se je slovesno vršil pogreb vrliga junaka. Na čelu spreveda je korakal podčastnik, ki je nosil vojaške dekoracije pokojnikove, v prvi vrsti veliko zlato kolajno; godba prostovoljne požarne brambe je svirala pretresljive žalostinke; zadnje čast so umrlemu izkazali: veteransko društvo iz Kranja, katero je vodil g. Franc vitez Premerstein, odposlanstvo 17. pešpolka iz Ljubljane, namreč stotnik vitez Ziernfeld, nadporočnik Verhunc, poročnik pl. Hosp in štirje podčastniki. In dolga vrsta drugih pogrebov; vojaško odposlanstvo iz Ljubljane je položilo prekrasen venec na grob junaku, ki je s smirno nevarnostjo rešil zastavo tedanjega četrtega bataljona (sedanjega 17. pešpolka) in si tako zagotovil nesmrten spomin v zgodovini našega 17. pešpolka. Spočij se sladke v domači grudi, vrlji junak!

Poljudno predavanje o Röntgenovih žarkih je priredila Narodna čitalnica v Kranju dne 11. t. m. v svojih prostorih. Predaval je prof. Reiser iz Ljubljane, ki je otvil svoje predavanje z raznimi zanimivimi poskusi, pri katerih mu je krepko pomagal prof. Sednik iz Ljubljane. Röntgenovi žarki, koliko tajinstvenega in čarohnega vsebuje! Vsa tvorita naše nad vse zanimiv oddelek v fiziki, posebej še v elektriki, ki si pridobiva vedno dan nadan več tal, da smelo trdimo, elektrika je temelj vse fizike, ne pa, kakor je bilo to dozdaj — mehanika. Dolga je pot, katere nam je g. profesor

na vse jasno in v lepi besedi črtal, ki nam kaže postanek, razvoj teh čudežnih Röntgenovih žarkov. Električna iskra? Električen tok teče po bakreni žici in če pretrgamo na enem mestu žico, preneha tok; če pa nima električen tok dovolj napetosti in če nista oba konca žice preveč oddaljena, premoči tek preraz s skokom v podobi iskre. V Kranju nima električni tok dovolj napetosti, da bi nastala iskra. Zato se je poslužil g. prof. aparata, takozvanega Ruhmkorffovega induktorja, ki je v stanu, električen tok male napetosti izpremeniti v tok jako velike napetosti po tisoče voltov. Iskra ne skače rada v zraku, ki jo zavira v skoku. Lažje skoči, to se pravi, večji skok napravi v brezračnem prostoru, ali vsaj v jako tankem, razredčenem zraku. Nemški steklar Geißler (1887) iz Bonn-a je bil prvi v stanu, iz steklenih cevi zrak s pomočje dobrih sesal izsesati. Tako steklene Geißlerjeve cevi zvežemo z obema koncema žice, ker ima na vsaki strani uvarjeni kavelj, ki je na strani, kjer električen tek vstopa v cev, podaljšan v cev kot aluminijev stebriček, zove se anoda, na nasprotni strani je v cevi aluminijeva plešča v zvezi z zunanjim kaveljem, zove se katoda. Jako lepe raznobarvne se iskre skozi Geißlerjevo cev. Če je Geißlerjeva cev jako izsesana, potem gredo iz katode premočno takozvani katodovi žarki, ki zadenejo ob steklo, katero se začne svetiti v zelenorumeni luči. Zunaj Geißlerjeve cevi, v kateri se razvijajo katodovi žarki, nastanejo — Röntgenovi žarki, katere je prvi monakovski univerzitetni profesor l. 1895 slučajno opazoval ter jih X — žarke imenoval. Predvsem ti žarki jako lahko prodirajo skozi telesa, učinkujejo na fotografsko ploščo, delujejo zdravilno na človeka, povzročajo pa tudi premočna vsakojaka vnetja. Kako modro skrbi znanost povsodi obraniti in osrečiti življenje človeško. Ni treba poročevalcu hvaliti predavatelja, ki je imel, težavno stvarino podati v poljudni, prikupljivi obliki, ker dobra stvar se sama hvali. Pa je treba pribiti, da preglasna in povrh krivična kritika od strani popolnoma nevedčega mlečnozobeža — poslušalca med predavanjem karakterizira vso njegovo nizkotočnost. Slavno mnogobrojno občinstvo je imelo ta večer obilo užitka, vsaj ga morajo zanimati npravnoslovski problemi danjšane, ko živimo v stoletju naravnoslovnih ved. Žvela naslednja naravnoslovska predavanja!

Promeščanje gozdne in domenske uprave iz Radovljice na Bohinjsko Bistrico. Upravni sedež a. kr. gozda in domenske uprave v Radovljici se baje premesti na Bohinjsko Bistrico.

Področje na srednjih šolah. Naučni minister je odločil, da se glavne počitnice na srednjih šolah, ženskih licejih, na učiteljskih pripravnicah, trgovskih in pomorskih šolah tako urede, da trajajo od 16. julija do 15. septembra. Da se pa dobi potrebiti čas za zrelostne izpite in pa vsprejemne izkušnje, zato se bode solsko leto na vseh teh zavodih že 1. ali 2. julija končalo.

Narodna čitalnica v Kranju je priredila na predvečer sv. Jožefa po daljšem predsedku zopet prav razveseljiv korak naprej. Predaval je g. prof. Makso Pirnat o Pravičkah Fr. Milčinskoga. Ne hom se spuščal v oceno te knjige same, ki vsebuje nekaj pravih biserov naše pripovedne literature, temveč hočem prav v kratkem osvetliti način, kakšno bodi predavanje in kakšno ne. Mnogi predavatelji — ne mislim le na Kranj, ampak vobče — so menda mnenja, da je treba podati občinstvu čimveč novih idej, takih, s katerimi se slednje v svojem življenju nikdar ne bavi in da same to zadostuje. Poznam možakarje, pa naj nosijo tudi profesorski naslov, ki so se namemarili z takozvanimi največjimi idejami, z največjimi vodo, dišečo še po žveplu, obekli vsak return in samozavestno zbobnali svojo nalogo. Tako se izvršje predavanja, žal, le premnogokrat. Ali jedro te umetnosti leži povsem nekeje drugje. Občinstvo je kot poslušalec čisto ženske narave. Kakor slednja, tako čaka tudi občinstvo, pa naj bode to občinstvo sami možki, na vsprejemanje, na duševno oploditev. Predavateljeva naloga je tedaj precej težavna. Predvsem mora položiti v svoje snov toliko resnobe, da vzbudi pri občinstvu zaupanje, vero. Snov sama pa mora biti čisto prirojena umskemu in čustvenemu obzorju občinstva. Kar pa je glavno, z vsem tem aparatom, mora predavatelj vsučiti med seboj in med občinstvom duševno vez, ki kroži kakor električna sila od pola do pola. Dober predavatelj ne bo tedaj le hotel občinstvo poučiti, temveč obenem ga navdušiti. Brez slednjega pogoja, je vsako predavanje brezplodno. — Z vsemi spredaj navedenimi pogoji razpolaga g. prof. Makso Pirnat v obilni meri. Ne trdim preveč, ako rečem, da je na tem polju — dovršen. Spominjate se, kako je pripovedoval na pamet pripovedko: O dušici majceni, ki je hotela v nebesa. Komur tedaj niso zaigrala vsa čustva, tisti ne more biti dober človek, on ne ve, kaj je poezija, ki obišče le one ljudi, ki so v svojih največnejših čustvih — navadni, pravi otroci. Naj zadošča. Čitalnica naj se drži te smeri.

Odvetniški kandidat Rudolf Ravnik, sedaj v praksi pri c. kr. deželnem kot kazenskem sodišču v Pragi, je bil v torek dne 21. marca v slavnostni dvorani staroslavnega Karla-Ferdinandovega češkega vseučilišča v Pragi promoviran za doktorja prava.

Triški študentje uprizore v nedeljo, dne 2. mal. travna t. l. ob 4. uri popoldne v Sokolskem

domu veseligr v dveh dejanjih: «V Ljubljano je dajmo!» in burko v enem dejanju «Braunec».

K zadnji železniški nesreči na Behinjski Beli se nam še poroča: Ponoči ob 12 20 se križata navadno tovarna vlaka št. 97 in 74, tako sta se tudi 14. t. m. Vlak št. 74 dobil na Behinjski Beli potiskalni stroj. Kmalu ko se je začel pomikati dalje se je med dvema vagonoma raztrgalo kupčalo. Prvi stroj je peljal 7 voz naprej. Na zadnjem stroju pa nista zapazila znamenja strojevodja in kurjač, ker se je bil vlak raztrgal. Tedaj je priteknel zadnji del vlaka na prvi del tako močno, da je s tira skočilo šest voz, zadnjih šest praznih voz pa se je popolnoma razbilo in so sedli na takoimenovano bločno čuvajnico (Blocktütte), katero so docela razbili. Čuvaj se je v zadnjem trenutku komaj rešil. Eden izprevodnikov je dobil lahke telesne poškodbe.

Občnl zbor čebelarake podružnice v Škofji Loki se vrši dne 25. t. m. ob 10. uri popoldne v salonu g. Ig. Guselja v Škofji Loki z običajnim dnevnim redom. Predaval bo tudi g. A. Likozar iz Ljubljane. Čebelarji, pridite v obilnem številu!

Kranjskogorska podružnica slovenskega plan. društva je imela dne 5. t. m. svoj občni zbor v novozgrajenem salonu hotela Slave v Kranjski gori, katerega so se udeležili poleg kranjskogorskih članov in pevcev v posebno lepem številu Mojstranci in Dovjani ter bližnji sosede iz Rateč. Razven tega je bilo opaziti Jeseničane in Radovljčane. Posebno razveseljiv je bil mnogobrojen obisk s strani rodoljubnega znanstva. Po pozdravu predsednika g. dr. Tlačarja je bilo posneti iz poročila tajnikovega, da namerava podružnica izdati novo kočjo na vrhu prelaza med Kranjske gore in Trento, in da ima v ta namen že kupljen svet na trentski strani Vršiča. Koča bo lahko dostopna tudi letoviščarjem kranjskogorskim, ki pohajajo radi na manjše gorake izlete, in bo važna za ture na Mojstrovke, Prstojnik, Razor pa tudi Jalovec ter zagotovila osobito še po dosidavi kočje na Krških Pedeh skupino Razorovo slovenski posesti. — Društvo je napravilo več skupnih izletov, oskrbele novo markacijo na Špič, popravilo nekaj starih; naročilo orientacijske table itd. — Promeščanje položaj podružnice je za kratko dobo obstanka prav ugodem, čeprav z ozirom na stroške za novo kočjo razpoložljiva denarna sredstva dosega le skromno višino. — Pri volitvah novega odbora so bili z vzklikom izvoljeni vsi dosednji odborniki, samo mesto predsednega se tajnika in blagajnika g. učitelja Petroviča se izvoli g. Rus. Polg tega za zaupnika na Jesenicah g. R. Zoré in za Javornik g. Verwager. Po zahvalu raznim dobrotnikom podružnice tako g. geometru Hrovatinu, g. notarju Klancu, gđ. Ivanu Jegličevu, kranjskogorskemu in koroškemu gospodarškemu odboru je zaključil predsednik oficijalni del, kateremu je sledil animiran zabavni del, za kojega uspeh so si stekli vse zasluge kranjskogorski pevci.

Občnl zbor ženske in moške podružnice sv. Cirila in Metoda v Šiški, se je vršil 5. t. m. po 3. uri v prostorih Čitalnice. Prito udeležbo zakrivil je najbrže lepi spomladanski dan. Po običajnem pozdravu navzočih je dal predsednik Dragotin Mohar besedo tajniku in potem blagajniku. I: teh poročil je razvidno, da obstoji s šestst podružnica od l. 1886, torej 26. let. V tem četrtoletju je oddala osrednji blagajni nad 6000 K, brez mnogih manjših zneskov, katerih društva nima evidenci. Pretečno leto je znašal oddani prispevek čez 700 K. Število članov se je valed smrti in mladenosti posameznikov skrcilo. Treba bo torej agitirati, da se minus zravna z novimi podporniki. Gosp. Kolman je račune pregledal in predlagal dosedanjemu blagajniku absolutorij, kojemu predlogu je zbor pritril. V odbor so bili voljeni v činoma vsi dosednji le namesto tajnika in tajnice, oziroma blagajnika, ter dveh odbornikov so vstopile nove moči. Zbor je naročil novemu odboru, da priredita tekom leta združena veselico v korist družbi. Nekaj dni na to sta se odbora konstituirala in glede veselice na širsi podlagi vse potrebno določila. Upanje je opravičeno, da bo prihodnja doba uspešna, da se bo zavednost v eminentni važnosti obrambnega društva razširila tudi v kraje, ki se zdaj še niso dejansko pokazali, da čutijo slovensko in da jim je obstanek naroda mar!...

Obrtna zadruga na Bledu priredi jutri dne 25. marca v pisarni zadrugne bolniške blagajne na Bledu pomagalsko preizkušnjo obrtnih vajencev. Desedaj so se oglašili, sledeti obrtniški učenci: Homovc Janez, kovaški učenec pri Jakobcu Josipu, Gorje, Potočnik Mha, krojaški učenec pri Maroltu Antonu, Bled, Jančar Anton, ključavničarski učenec pri Trillerju Ivanu, Bled, Kavalar Lovro, ključ. učenec pri Leopold Lebarju, Bel, in Mencinger Jožef, krojaški učenec pri Kikelju Jožefu z Boh. Bistrice. Ako želi še kdo biti izprašan, naj pri obrtni zadrugi na Bledu nemudoma vloži prošnjo. Za člane obrtne zadruge plača učenec za preizkušnjo K 6; za nečlane, t. j. učence od mojstrov, kateri so izven kraja obrtne zadruge in se zglase k izkušnji, se plača K 12.

Iz Debrave pri Podnartu. Dne 20. t. m. je premial tukajšnji prvi naprednjak, g. Matevž Solar, oče dr. Franca Solarja, odvetaika v Trstu. Ranji je bil navdušen naprednjak, zelo miroljuben in splešno priljubljen človek. N. v. m. p. l

O oporoki gospe Hebevarjeve se poroča, da je v oporoki določila 200.000 kron za kak dekliški zavod v svojem rojstnem mestu Radovljica pod oskrbo tamosnjega dekana in pod vodstvom kakega zeda. Lepo je omenila svoje sorodnike Mulley. Ker je krško mesto še za čas svojega življenja bogato obdarovala, je sedaj poleg malih svot zapustila le sodnemu okraju 15 000 K za zanemarjene stroke. Doblili so pa izdatne svote razni zavodi v deželi, kakor bolnišnica v Kandji, Marijanišče, Lichtenura in drugi, tudi zavodi v Gradcu, posebno t-pa svoto je določila za dijaške ustanove.

V Trzinu je umrl nagloma dne 16. sušca t. l. sodni oficijal g. Ivan Cizl. Njegova nepričakovana smrt je pretresla vse, ki so ga poznali. Kako tudi ne; saj je bil tako blag in postrežljiv, narodno zaveden in napreden. Slov. bralno društvo v Trzinu, kateremu je bil dolgo najvestnejši blagajnik, ga bo teško pogrešalo. To društvo mu je bilo kakor pokojnemu inženirju Viljemu Poljaku najbolj pri srcu. Bil je pa tudi član družbe sv. Cirila in Metoda, podružnice slov. planinskega društva in podpornik telovadnega društva Sokol. Vneto je ljubil slovenski narod in ni tega nikoli in nikjer skrival. Njegovega pogreba sta se udeležili slov. bralno društvo z zastavo in tel. društvo Sokol po odposlanstvu. Obe društvi sta mu poklonila tudi vence. Pred hišo, v cerkvi in na pokopališču so mu zapeli v slovo pevci slov. bralnega društva. Z njegovo soprogo, s katero je družila pokojnika nekajena ljubezen, žalujejo tudi trška narodna društva. V neizmerni žalosti je tožila to, da ga bomo pogrešali tudi mi in da se ga bomo spominjali vedno kakor blagega in dobrega, za svoj narod vnetega in požrtvovalnega človeka ter se ravnali po njem, s tem ga najboljše časte. Počivaj sladko v zemlji slovenski pod Storiščem!

Slovenskim občinam in denarnim zavodom poslala je družba sv. Cirila in Metoda preteklo jesen prošnjo za podporo. Opravičila je svoje vloge s tem, da jej je priložila družbeno jubilejno knjigo, opisujočo njeno četrdesetletno velepomembno delovanje, opozorila pa je obenem na velike obrambne in posvetne potrebe za slovensko mladino na obmejnih pokrajinah, katero nam hečejo odtujiti «Schulverein» in «Südmark» ter «Lega nazionale». Z ogroženih obmejnih pokrajin prihajajo namreč obupni glasovi in prošnje: «Na pomoč! Obvarujte, rešite slovensko zemljo in slovensko ljudstvo Slovenstva!» Ti klici so naslovljeni na družbo sv. Cirila in Metoda, veljajo pa vsem Slovincem, posebno se slovenskim občinam in dobro vspevajčim denarnim zavodom. V imenu rojakov, bivajočih v ogroženih pokrajinah, prosi vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda za podpore in te prošnje so naše čisto prijaznih odzivov. Vsem občinam sta četu koraka mestna občina ljubljanska. Darovala je C. M. družbi l. 1909. 1500 K, l. 1910. 2000 K, l. 1911. je dovoljenih 1500 K, poleg tega bo vplačanih v petih letih pet obrambnih «kamnov» po 200 K. Od drugih občin in od denarnih zavodov je prejela družba l. 1910 podpore 3804 K, a l. 1909 K 7736. Družba sv. Cirila in Metoda se je odločila letos vsled nujnih potreb za ustanovitev novih šol, stroški so proračunjenih na okroglo vsoto pol milijona kron. V sled tega se je mogla nadejati vsetranske in pomnožene podpore, da se stari zavodi ohranijo in da se novi omogoče. Dejstva pa kažejo nasprotno. Neverjetno, ali resnično je, da nekatera županstva ne marajo informacij o narodnih potrebah in o družbenem delovanju jubilejne knjige, se ne vrtilo neprečitane, opremljene pa z nepepazano poštno položnico. Mestna občina ljubljanska je ostala zvesta družbi sv. Cirila in Metoda, v zvestobi jo poznamo tudi letos nekatere tovarniške preteklih let, mnoge pa pogrešamo in tem teže pogrešamo, čimvečja je potreba skupnega dela v hiner našega naroda. Izrekamo torej iskreno željo, da se priglase družbi sv. Cirila in Metoda z gmetno podporo vse slovenske občine in vsi narodni denarni zavodi.

Gimnazijec umoril gimn. ravnatelja. Iz Varšave poročajo: Gimnazijskega ravnatelja Athanasiew v Kielcu je ustrelil osmošolec Poljak Wazenski. Domnevajo, da je morilec član tajne zveze «poljskih matičevalcev».

Zakon, kako se imajo oblačiti moški in ženske, so napravili skrhni očetja ameriške države Nova Karolina. Moda se prepogosto menja ter je pri tem tako draga, da povzroča velike nepotrebne stroške ter je pravi atentat na žep očetov. Zakonski predlog se glasi, da se enkrat za vselej točno določi kraj za obleko moških, ženah in otrok, in to brez osira na imetje in družabni položaj posameznika v državi.

Preprečen napad na španskega kralja. Na kolodvoru v Sevili so prijeli nekega anarhista, ki je hotel umoriti španskega kralja; kralj se je imel namreč ravne pripeljati z vlakom. Anarhist se je hotel obesiti v ječi, a so mu to pravočasno zabranili. Varovati ga morajo angleški detektivi, ker demači policiji ne zaupa. Je pač žalostno biti španski kralj.

Nečemo biti nahodni, hripavi, zaslišeni, ne kašljamo, nismo ne slabotni, ne nervozni, rabimo pa Fellerjev fluid z znamko «Elsafluid». Tucat za poizkušnjo franko 5 K. Dober

tek in zdrav želodec imamo, ne čutimo nikakih slabosti zato, ker rabimo Fellerjeve odvajalne rabarbarapilule z znamko «Elsafluid». 6 škatlic franko 4 krona. Doblj se jih prvi E. V. Fellerju v Stubici, Elsin trg šte. 264 (Hrvaško).

SVARILLO!

Société des Papiers Abadie.

Ker se je spravilo zadnji čas različne ponaredbe naše občeznane in priljubljene stročične znamke

RIZ ABADIE (Riz doré)

na trg, pr-simo svoje p. n. odjemalce, naj pazijo natančno na ime **ABADIE**, katero ime se izkuša nadomestiti z različnimi drugimi besedami. Svarimo pred nakupom kvalitativno slabših imitacij, ker bomo vporabili proti tem ponaredbam vsa postavna sredstva. 60 52a-2 Société des Papiers Abadie.

Stanovanje

se odda takoj v hiši šte. 164 in sicer v pritličju.

Pojasnila daje Ignac Fock v Kranju.

Kdor bode zidal!!!

Več dobro ohranjenih oken, sobnih in vežnih vrat, izloženih oken, stopnic, peči in štedilnikov in več drugih stavbenih objektov se po ugodni ceni

proda.

Sedaj je še vse vzdano in se bode sredi drugega meseca oddajalo. — Reflektantje naj se obračajo takoj na lastnika

A. Adamiča v Kranju.

Najnovjša konfekcijska trgovina

Maček & komp., Ljubljana

Franca Jovića cesta 3, v bližini glavne pošte

priporoča veliko izbero novosti v pomladanskih oblekah in površnikih za moške in deco.

Trgovina je med opoldansko uro odprta.

Zahvala.

Podpisana Marija Cizl, rojena Čadež se kar najiskreneje zahvali vsem, ki so njenemu ljubljensku soprogu izkazali zadnje čast s tem, da so ga spremili k večnemu počitku ali pa poklonili vence, zlasti prečastiti duhovščini, uradnikom iz Trzinca in od drugod, slovenskemu bralnemu društvu in telovadnemu društvu „Sokol“ v Trzinu ter pevcem za ganljivo petje.

V TRZINU, dne 23. sušca 1911.

Marija Cizl roj. Čadež.

Za naročila na velikonočno la gnjat

se priporoča

ZDRAVKO KRAJNC KRAJNC

OPOMBA: Drugo blago iz lastne zaloge oddaja po solidnih cenah vedno primerno.

Glej! Zaupaj! Komu?

Vabilo

k

rednemu občnemu zboru

„Posojilnice v Radovljici“

registroyane zadrage z omejenim poročtvom

ki se vrši

v četrtek, dne 30. marca t. l. ob 3. uri popoldne v posojilnični pisarni.

Dnevni red:

1. Poročilo ravnateljstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobrenje računa za leto 1910.
4. Čitanje revizijskega poročila „Zveze slovenskih zadrug“ v Ljubljani.
5. Volitev ravnateljstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Slučajnosti.

140 kosov

divjih kostanjev

od 4 do 5 motrov visokih proda

Lovrenc Proj

posestnik v Pevmi pri Škofji Loki.

Posojilnica v Radovljici

registr. zadruga z omejenim poroštvom

najstarejši denarni zavod v radovljiškem okraju

je nastopila

s 1. januarjem 21. upravno leto.

Glavni zadružniki zavoda so:

- Gospod Lovro Baloh, posestnik in trgovec na Jesenicah.
- Miha Černe, veleposestnik na Savi.
 - Gabrijel Eržen, posestnik in tovarnar v Zapužah.
 - Ivan Fajdiga, posestnik v Radovljici.
 - Jakob Ferjan, veleposestnik na Jesenicah.
 - Ivan Finžgar, posestnik, trgovec in župan na Breznici.
 - Leopold Fürsager, trgovec v Radovljici.
 - † Valentin Globočnik, posestnik na Dobrem polju.
 - Mijo Grobotek, posestnik in trgovec na Bohinjski Bistrici.
 - Emil Guštin, učitelj in posestnik v Metliki.
 - Luka Hainer, posestnik in trgovec v Kroplju.
- Gospa Minka Hrašovec-Homan, veletrgovina v Radovljici.
- Gospod Oton Homan, posestnik in veletržec v Radovljici.
- Gospa Ivana Hudovernik, posestnica v Radovljici.
- Miška Huth-Razinger, učiteljica, c. kr. finančnega komisarja soproga v Radovljici.
- Gospod Ivan Jalen, posestnik in trgovec ter tovarnar v Ratačah.
- Gospa Ana Kunaver, posestnica letovišča na Selu.
- Gospod Gabrijel Jelovšek, veleposestnik in tovarnar etc., na Vrhniku.
- dr. Franc Kogoj, okrožni zdravnik na Jesenicah.
- Preč. g. Ivan Košmelj, župnik v pokoju v Ljubljani.
- Gospod Ivan Kunčič, posestnik in stavbeni podjetnik na Mlinem.
- Rudolf Kunstelj, posestnik in gostilničar v Radovljici.
 - Luka Lazar, trgovec, posestnik in tovarnar v Kamni gorici.
 - Jurij Magušar, veleposestnik, veletržec in tovarnar v Kroplju.
- Gospa Terezija Magušar, posestnica soproga v Kroplju.
- Gospod Anton Meršol, posestnik v Hrašah.
- Jakob Mesar, posestnik in gostilničar na Jesenicah.
 - Fran Mrak, posestnik etc., v Radovljici.
 - Valentin Mulej, posestnik, gostilničar in lesni trgovec na Lancovem.
 - Ivan Pangerc, posestnik in lesni trgovec na Blejanskem selu.
 - Fran Papler, posestnik, usnar in trgovec z lesom v Doslovčah.
 - Alojzij Pavlin, veleposestnik in veletržec v Podbrezjah.
- Gospa Antonija Pogačnik, trgovka v Radovljici.
- Gospod Josip Pogačnik, posestnik in krojaški mojster v Radovljici.
- Ivan Pogačnik, posestnik na Dobrem polju.
- Njeg. previtl. princ Camille de Polignac, veleposestnik in graščak v Podvinu.
- Gospod dr. Matej Potočnik, posestnik v Lescah in c. kr. profesor v Mariboru.
- † Anton Potočnik, župan na Koroški Beli.
- Preč. g. † Tomo Potočnik, župnik na Breznici.
- Gospod Anton Praprotnik, veleposestnik v Radovljici in Dvorski vasi.
- Martin Ravnik, trgovec in posestnik na Bohinjski Bistrici.
- Gospa Katarina Resman, posestnica v Radovljici.
- Gospod Ivan Sartori, posestnik in ključar v Radovljici.
- Alojzij Schrey, c. kr. višji poštar v p. in veletržec na Jesenicah.
 - Rikard Schrey, c. kr. poštar v Lescah.
 - dr. Josip Tičar, okrožni zdravnik in župan v Kranjski gori.
 - Anton Trevn, veleposestnik in trgovec na Savi.
- Gospa Ljudmila Verderber, veleposestnica na Bledu.
- Gospod dr. Janko Vilfan, odvetnik, župan in deželni poslanec v Radovljici.
- Josip Vovk, posestnik na Jesenicah.
 - Fran Zupanc, veleposestnik in veletrgovec z lesom na Lancovem.
 - Ivan Žark, posestnik in župan v Lescah.

Načelstvo obstoja iz gospodov:

- Dr. Janko Vilfan, odvetnik, župan in deželni poslanec v Radovljici, predsednik.
- Ivan Sartori, posestnik in ključar v Radovljici.
- Rudolf Kunstelj, posestnik in restavrater v Radovljici.
- Fran Mrak, posestnik v Radovljici.
- Josip Pogačnik, posestnik in krojaški mojster v Radovljici.

Nadzorstvo obstoja iz gospodov:

- Anton Trevn, veleposestnik in trgovec na Savi, predsednik.
- Oton Homan, posestnik in trgovec v Radovljici.
- Ivan Papler, posestnik in usnar v Doslovčah.
- Ivan Finžgar, posestnik in trgovec na Breznici.
- Ivan Žark, posestnik in župan v Lescah.

Predstojništvo podružnice na Jesenicah pa obstoja iz gospodov:

- Lovro Baloh, posestnik in trgovec na Jesenicah.
- Dr. Fran Kogoj, okrožni zdravnik na Jesenicah.
- Miha Černe, posestnik in pek na Savi.

Rezervni zaklad zavoda znaša nad 100.000 K, ki se od leta do leta pomnožuje in ki da poleg zgoraj imenovanih glavnih zadružnikov polno jamstvo za v vsakem oziru neoporekano točno in realno poslovanje zavoda, ter za popolno varnost v tem zavodu naloženega denarja.

Posojilnica se drži strogo načela: „Slovensko zadružništvo ne sme biti v službi strankarske politike“ ter ta princip tudi praktično izvaja s tem, da podeljuje podpore brez razlike strank za razne dobrodelne namene, tako n. pr. za pogorelce, za razna izobraževalna društva j. t. d.

Čisti dobiček za leto 1910 znaša K 19.568,02, od katerega zneska se bodo zopet lepe podpore razdelile.

Ves kapital je popolnoma varno naložen v hipotekah večinoma s pupilarno varnostjo in dosedaj še ni bilo tekom 20 letnega poslovanja nobene izgube. Izgube so sploh izključene, ker posojilnica v Radovljici strogo po pravilih posluje in se v nikakoršne špekulacije ne spušta. Krasno posojilniško poslovanje je zidano le iz rezervnega zaklada, tako, da vlagatelji niti z vinarjem niso udeleženi pri stavbi.

Leta 1891 je bilo hranilnih vlog za 37.841 K 90 vin., leta 1910 pa okroglo za 2.750.000 K, leta 1891 je bilo danih posojil za 33.259 K, leta 1910 pa za 2.713.000 K.

Od svojega obstanka do danes je dala „Posojilnica v Radovljici“ podpor za dobrodelne in občekoristne namene 19.806 K in sicer:

pogorelcem	2182 K
požarnim brambam	4140 „
šolam in šolskim vrtom	1270 „
kmetijskim podružnicam	420 „
družbi sv. Cirila in Metoda	880 „
slovenskemu planinskemu društvu	1530 „
za vodovodne in druge koristne naprave	9384 „

Številke govore dovolj jasno.

Naj se torej nikdo ne pusti zapeljati k dviganju denarja, ker le malo zavodov daje tako popolno varnost, kakor ravno posojilnica v Radovljici.

